

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในประเทศไทย เมื่อบุคคลใดกระทำความผิดที่กฎหมายกำหนดให้มีโทษทางอาญา ไม่ว่าจะ เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา หรือความผิดตามกฎหมายอื่นที่กำหนดโทษทางอาญาไว้ และได้ถูกศาลพิพากษาลงโทษ บุคคลดังกล่าวนั้นก็จะต้องได้รับโทษตามที่กฎหมายกำหนด โดยใน ปัจจุบันตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18¹ ได้บัญญัติให้มีโทษทางอาญา 5 สถาน คือ ปรับ ริบ ทรัพย์สิน กักขัง จำคุก และประหารชีวิต ซึ่งโทษแต่ละสถานถูกบัญญัติเพื่อใช้ในการลงโทษ ผู้กระทำความผิดอาญาในฐานความผิดที่แตกต่างกัน ไปขึ้นอยู่กับระดับความร้ายแรงของความผิด ฐานนั้น เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นมีโทษจำคุกและโทษประหารชีวิต² หรือความผิดฐานทำให้เสีย ทรัพย์สิน มีโทษปรับ จำคุก หรือทั้งจำทั้งปรับ³ เป็นต้น

โทษที่มีบัญญัติในกฎหมายที่มีโทษทางอาญาเป็นส่วนใหญ่และถูกใช้ในการพิพากษา ลงโทษก็คือโทษปรับและโทษจำคุก สำหรับโทษจำคุกนั้นตามสถิติมีผู้กระทำความผิดซึ่งต้องคำ พิพากษาศาลชั้นต้นให้ได้รับโทษจำคุกมีจำนวนถึงปีละหลักแสนคน ซึ่งในปีพ.ศ.2561 มีผู้ถูกคำ พิพากษาให้ได้รับโทษจำคุกจำนวน 98,720 คน และ ปีพ.ศ.2560 มีผู้ถูกคำพิพากษาให้ได้รับโทษ จำคุกจำนวน 107,746 คน⁴

เมื่อบุคคลใดถูกศาลพิพากษาลงโทษให้จำคุกไปแล้วนั้น ตามกระบวนการยุติธรรมของ ประเทศไทย บุคคลดังกล่าวก็จะถูกส่งตัวไปที่หน่วยงานราชทัณฑ์เพื่อบังคับโทษตามคำพิพากษา ต่อไป⁵ โดยหน่วยงานราชทัณฑ์ของประเทศไทย คือ กรมราชทัณฑ์ ซึ่งเป็นหน่วยงานของกระทรวง

¹ ประมวลกฎหมายอาญา. มาตรา 18

² ประมวลกฎหมายอาญา. มาตรา 288

³ ประมวลกฎหมายอาญา. มาตรา 358

⁴ สำนักงานศาลยุติธรรม. รายงานสถิติคดีศาลยุติธรรม ประจำปี พ.ศ.2561

⁵ คณิต ฅ นกร. (2561). *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: วิญญูชน. หน้า 81

ยุติธรรม มีอำนาจและหน้าที่ในการควบคุมและแก้ไขพฤติกรรมผู้ต้องขังและบุคคลที่อยู่ในความควบคุมหรือดูแลตามหน้าที่และอำนาจของกรม เพื่อแก้ไขหรือฟื้นฟูบุคคลดังกล่าวให้กลับตนเป็นพลเมืองดี มีสุขภาพกายและจิตที่ดี ไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำ ได้รับการพัฒนาทักษะฝีมือในการประกอบอาชีพที่สุจริตและสามารถดำรงชีวิตในสังคมภายนอกได้อย่างปกติโดยสังคมให้การยอมรับ⁶

หลังจากผู้กระทำความผิดที่ได้รับคำพิพากษาให้ต้องโทษจำคุก ได้เข้าสู่การควบคุมดูแลของกรมราชทัณฑ์แล้ว ผู้กระทำความผิดดังกล่าวจะเปลี่ยนสถานะเป็นผู้ต้องขัง⁷ โดยผู้ต้องขังจะถูกส่งตัวไปอยู่ในความดูแลในสถานที่ที่กรมราชทัณฑ์จัดไว้ให้คือเรือนจำ ซึ่งหมายถึงที่ซึ่งใช้ควบคุมขัง หรือจำคุกผู้ต้องขังกับทั้งสิ่งที่ใช้ต่อเนื่องกันและให้หมายความรวมถึงที่อื่นใดซึ่งรัฐมนตรีได้กำหนดและประกาศในราชกิจจานุเบกษาว่าอาณาเขตไว้โดยชัดเจนด้วย⁸

เรือนจำและทัณฑสถานสำหรับคุมขังผู้ต้องขังมีอยู่ทั่วประเทศไทย ปัจจุบันมีจำนวนทั้งหมด 143 แห่ง แบ่งออกเป็น 9 เขต ตามพื้นที่ทั่วประเทศ และเขตอิสระอีก 1 เขต เช่น เรือนจำกลางคลองเปรม ทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ ทัณฑสถานวัยหนุ่มกลาง ถึงแม้ว่าเรือนจำทั่วประเทศนั้นจะมีอยู่เป็นจำนวนมาก แต่พื้นที่การรองรับผู้ต้องขังก็ยังมีได้มีจำนวนเพียงพอต่อจำนวนผู้ต้องขังซึ่งมีจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ โดยในปัจจุบันเรือนจำทั่วประเทศนั้นสามารถรองรับได้ประมาณ 120,000 คน แต่จำนวนผู้ต้องขังทั้งหมดทั้งชายและหญิงในฐานข้อมูลของกรมราชทัณฑ์⁹ เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2562 มีจำนวนถึง 367,884 ราย โดยแบ่งเป็น นักโทษเด็ดขาดจำนวน 307,369 ราย ผู้ต้องขังระหว่างคดีอยู่ในชั้นอุทธรณ์ ฎีกาจำนวน 28,103 ราย และอื่นๆ (ผู้ต้องกักกัน กักขังผู้ต้องขังระหว่างไต่สวน สืบสวน) จำนวน 32,412 ราย

จากจำนวนของผู้ต้องขังกับความสามารถในการรองรับและดูแลของกรมราชทัณฑ์ จะเห็นได้ว่าผู้ต้องขังมีจำนวนมากกว่าจำนวนที่รองรับได้จริง 2-3 เท่า จึงเกิดปัญหาในด้านการดูแลและชีวิตความเป็นอยู่ของผู้ต้องขังที่ไม่อาจดูแลได้อย่างทั่วถึง นอกจากนั้นแล้วการที่มีผู้ต้องขังเป็นจำนวนหลายแสนคนนั้น ผู้ต้องขังก็จะมีหลากหลายรูปแบบ ทั้งผู้ต้องขังที่เป็นชาย ผู้ต้องขังหญิง ผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ ผู้ต้องขังเด็กและเยาวชน ผู้ต้องขังสูงอายุ ผู้ต้องขังที่มีความหลากหลายทางเพศ และผู้ต้องขังพิการ เป็นต้น ซึ่งผู้ต้องขังแต่ละแบบนี้ก็จะต้องใช้เครื่องมือ กระบวนการในการ

⁶ กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม พ.ศ.2561. ข้อ 2.

⁷ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 มาตรา 4.

⁸ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 มาตรา 4.

⁹ กรมราชทัณฑ์. (2562). *รายงานสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.correct.go.th/> [2562, 06 ธันวาคม].

ควบคุม ดูแลให้ความช่วยเหลือฟื้นฟูที่แตกต่างกันไป โดยผู้ต้องขังที่เป็นชายและหญิงทั่วไปนั้น อาจไม่มีความยุ่งยากเท่าไรนัก แต่ผู้ต้องขังที่เป็นกลุ่มพิเศษนั้นจำเป็นที่จะมีการควบคุมดูแลมากกว่ากลุ่มทั่วไป เพื่อให้สามารถปรับปรุงแก้ไขให้กลับคืนสู่สังคมได้อย่างเหมาะสมและไม่เกิดปัญหาต่อสังคมอีก

โดยเฉพาะผู้ต้องขังพิการ เป็นกลุ่มที่ควรมิควรมองข้ามเฉพาะเพื่อเข้ามาควบคุมดูแลเพื่อการใช้ชีวิต การศึกษา การแก้ไขปรับปรุงตนเองเป็นพิเศษ เพราะคนพิการนั้นเป็นกลุ่มคนที่มีข้อจำกัดมีความบกพร่องทางด้านจิตใจหรือร่างกายบางประการหรือบางคนอาจหลายประการ ทำให้ไม่อาจเข้าถึงการควบคุมดูแลของกรมราชทัณฑ์ได้เท่ากับผู้ต้องขังทั่วไป แม้หลายคนอาจจะมีความคิดที่ว่า เป็นคนพิการไม่สามารถใช้ชีวิตได้ดังเช่นบุคคลปกติทั่วไปแล้วจะกระทำความผิดแล้วได้รับโทษจำคุกได้อย่างไร หากพิจารณาจะเห็นว่าคนที่มีความพิการเองก็เป็นบุคคลที่มีความรู้สึกนึกคิดเฉกเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไปในสังคมจึงอาจกระทำความผิดอาญาขึ้นได้ โดยความพิการนั้นมีได้เป็นเหตุยกเว้นความผิดหรือยกเว้นโทษตามกฎหมายอาญาไทยแต่อย่างใด เมื่อคนพิการทำผิดกฎหมายก็ต้องได้รับโทษเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป ดังนั้นเมื่อคนพิการได้รับคำพิพากษาลงโทษจำคุก ก็จะต้องเปลี่ยนสถานะกลายเป็นผู้ต้องขังพิการ

จากฐานข้อมูล¹⁰ของกรมราชทัณฑ์เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2562 ได้ระบุว่าผู้ต้องขังพิการทั่วประเทศนั้นมีจำนวนทั้งหมด 3,606 ราย โดยแบ่งเป็น ชาย 3,258 ราย หญิง 348 ราย และการแบ่งผู้ต้องขังที่มีความพิการนั้นจะแบ่งออกเป็น 5 ประเภทตามลักษณะของความพิการ ดังนี้ 1. ทางการมองเห็น 2. ทางการได้ยินหรือการสื่อความหมาย 3. ทางการเคลื่อนไหว 4. ทางจิตใจหรือพฤติกรรม 5. ทางสติปัญญา จะเห็นว่าผู้ต้องขังที่มีความพิการนั้นมีจำนวนอยู่ถึงหลักพันคน ดังนั้นการมีกฎหมายสำหรับผู้ต้องขังพิการ โดยเฉพาะจึงเป็นเรื่องสำคัญเพื่อที่จะให้การฟื้นฟูผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมตามวัตถุประสงค์หนึ่งของการลงโทษเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้ผู้ต้องขังพิการนั้นมีโอกาสในการใช้ชีวิตและปรับปรุงพัฒนาตนเองได้เช่นเดียวกับผู้ต้องขังทั่วไป

ตามความหมายของพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550 คนพิการคือ บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความจำเป็นเป็นพิเศษที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใดเพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป ดังนั้นรัฐจึงต้องเข้า

¹⁰ กลุ่มงานสวัสดิการและสงเคราะห์ผู้ต้องขัง กองพัฒนาพฤตินิสัย กรมราชทัณฑ์

ไปมีส่วนในการช่วยเหลือให้ผู้พิการสามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข ซึ่งตามกฎหมายนี้เป็นการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการที่อยู่ในสังคมภายนอก

ส่วนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการผู้ต้องขัง คือพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ซึ่งได้บัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขังพิการไว้ในมาตรา 54 บัญญัติว่า ให้เรือนจำทุกแห่งจัดให้มีสถานพยาบาล เพื่อเป็นที่ทำการรักษาพยาบาล ผู้ต้องขังที่ป่วย จัดให้มีแพทย์ พยาบาล หรือเจ้าพนักงานเรือนจำที่ผ่านการอบรมด้านการพยาบาลซึ่งอยู่ปฏิบัติหน้าที่เป็นประจำที่สถานพยาบาลนั้นด้วย อย่างน้อยหนึ่งคน และให้ดำเนินการอื่นใดเกี่ยวกับการตรวจร่างกายตามมาตรา 37 การดูแล สุขอนามัย การสุขาภิบาล และการตรวจสุขภาพ ตามความจำเป็นรวมทั้งสนับสนุนให้ผู้ต้องขังได้รับโอกาสในการออกกำลังกายตามสมควร และจัดให้ผู้ต้องขังได้รับอุปกรณ์ช่วยเหลือเกี่ยวกับสายตาและการได้ยิน การบริการทันตกรรม รวมถึงอุปกรณ์สำหรับผู้มีกายพิการตามความจำเป็นเหมาะสม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

จะเห็นว่าในกฎหมายราชทัณฑ์มีเพียงเรื่องอุปกรณ์ช่วยเหลือสำหรับผู้มีกายพิการตามความเหมาะสมเท่านั้น แต่กฎหมายที่มีอยู่นั้นยังไม่ครอบคลุมถึงด้านอื่น ๆ ที่จะส่งเสริมให้ผู้ต้องขังพิการสามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้กลับคืนสู่สังคมได้อีกครั้งดังเช่นผู้ต้องขังที่มีได้มีข้อจำกัดทางด้านร่างกาย และตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 27 ว่าการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเนื่องจากความพิการของบุคคลนั้นจะกระทำมิได้ รวมถึงตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการสากลและข้อกำหนดขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ค.ศ. 2015 ได้กำหนดให้รัฐจะต้องสนับสนุนให้คนพิการและผู้ต้องขังได้มีคุณภาพชีวิตที่ดี เท่าเทียมกับบุคคลอื่น จึงควรพัฒนากฎหมายสำหรับผู้ต้องขังพิการในปัจจุบันให้ครอบคลุมรอบด้านมากขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษ หลักการของรัฐธรรมนูญที่บัญญัติไว้ และสอดคล้องตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการสากล ซึ่งเป็นมาตรฐานสากล

ผู้เขียนจึงเห็นความสำคัญในการศึกษาเกี่ยวกับความเหมาะสมของกฎหมายสำหรับผู้ต้องขังพิการในประเทศไทยและแนวทางในการพัฒนากฎหมายดังกล่าวในอนาคตในประเด็นดังต่อไปนี้

- 1.) วิเคราะห์ความเหมาะสมของบทบัญญัติเรื่องผู้ต้องขังพิการของประเทศไทยในปัจจุบัน เนื่องด้วยผู้ต้องขังพิการมีข้อจำกัดหรือข้อบกพร่องทางร่างกายบางประการที่ทำให้อาจไม่สามารถใช้ชีวิตหรือดูแลตนเองได้เท่ากับผู้ต้องขังทั่วไป จึงทำให้เกิดปัญหาหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อ

การฟื้นฟูพฤติกรรมที่เคยเป็นผู้กระทำความผิดให้กลับคืนสู่สังคมได้¹¹ อาทิ สภาพความเป็นอยู่ ความปลอดภัยทางด้านร่างกายและจิตใจ¹² การฝึกอาชีพและการศึกษา ที่กฎหมายในปัจจุบันมีเพียง การฝึกอาชีพ¹³และการศึกษา¹⁴ของผู้ต้องขัง โดยทั่วไปเท่านั้น จึงขาดรายละเอียดที่จะช่วยสนับสนุน คนพิการให้สามารถเข้าร่วมโปรแกรมของเรือนจำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนบทบัญญัติในเรื่องการคุ้มครองผู้ต้องขังพิการตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 นั้นมีการบัญญัติไว้อย่างกว้าง ไม่ชัดเจน และมีข้อจำกัดแก่ในเรื่องอุปสรรคสำหรับผู้มีกายพิการ เท่านั้นไม่รวมถึงการปรับปรุงสถานที่ให้อำนวยความสะดวกการใช้ชีวิต การศึกษา การฝึกอาชีพแต่อย่างใด ทำให้ไม่มีกฎหมายลายลักษณ์อักษรที่จะเป็นฐานให้กับผู้ต้องขังพิการเรียกร้องถึงสิทธิที่ตนเอง ควรจะได้รับตามสิทธิที่ตนเองพึงมี

จึงควรศึกษาว่ากฎหมายเกี่ยวกับผู้ต้องขังที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันนั้นให้ความคุ้มครองดูแล ผู้ต้องขังพิการมากน้อยเพียงใด มีปัญหาด้านใดบ้างที่ควรแก้ไข เพื่อนำไปสู่แนวทางการพัฒนา กฎหมายที่จะส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ต้องขังพิการ

2.) วิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายไทยและต่างประเทศในเรื่องกฎหมายสำหรับผู้ต้องขัง พิการ

เมื่อศึกษาถึงปัญหาการบังคับใช้กฎหมายไทยในเรื่องที่เกี่ยวกับผู้ต้องขังทั่วไปและผู้ต้องขัง พิการแล้ว จึงต้องศึกษากฎหมายของประเทศต่างๆเพื่อเปรียบเทียบให้เห็นว่าในแต่ละประเทศนั้นมี การบัญญัติกฎหมายสำหรับผู้ต้องขังพิการไว้โดยเฉพาะมากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะได้นำมาสู่แนว ทางการพัฒนากฎหมายที่จะส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังพิการ

3.) แนวทางการพัฒนากฎหมายสำหรับผู้ต้องขังพิการ

เมื่อได้ทราบถึงปัญหาของผู้ต้องขังพิการในประเทศไทย และได้เปรียบเทียบกฎหมายไทย และต่างประเทศที่เกี่ยวกับผู้ต้องขังพิการแล้ว จึงควรที่จะนำปัญหาและรูปแบบการบัญญัติกฎหมาย ที่เกี่ยวกับคนพิการของต่างประเทศมาศึกษา เพื่อที่จะนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนา กฎหมาย สำหรับผู้ต้องขังพิการของประเทศไทย ให้มีกฎหมายเป็นลายลักษณ์อักษรที่จะเป็นพื้นฐานในการ

¹¹ ฤกษ์ณา ดวงเนตร. (2548). *การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ต้องขังพิการในเรือนจำเขต 7*. วิทยานิพนธ์สังคม สงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม, คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 2.

¹² Sharma, K. (2018). *'I needed help, instead I was punished': abuse and neglect of prisoners with disabilities in Australia*. Sydney: Human Rights Watch.

¹³ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 มาตรา 52.

¹⁴ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 มาตรา 43.

บังคับใช้นโยบายการควบคุมดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังพิการให้เท่าเทียมกับผู้ต้องขังทั่วไป ทำให้ผู้ต้องขังพิการสามารถฟื้นฟูปรับปรุงแก้ไขและเตรียมตัวในการกลับออกมาใช้ชีวิตในสังคมทั่วไปอีกครั้งหนึ่งได้อย่างมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ในการลงโทษจำคุกเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ให้สามารถใช้ชีวิตหลังจากที่ถูกลงโทษไปแล้วและไม่กลับมากระทำความผิดซ้ำอีก

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการทางกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับโทษจำคุกและคนพิการ
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายไทยและต่างประเทศในเรื่องกฎหมายสำหรับผู้ต้องขังพิการ
3. เพื่อศึกษาความเหมาะสมของกฎหมายเกี่ยวกับผู้ต้องขังพิการในปัจจุบัน
4. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนากฎหมายที่จะสนับสนุนการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังพิการ

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

จากปัญหาของผู้ต้องขังพิการทางด้านร่างกายที่ส่งผลให้การใช้ชีวิตและการแก้ไขฟื้นฟูตนเองนั้นมีข้อจำกัดมากกว่าผู้ต้องขังทั่วไป จึงควรที่จะมีกฎหมายที่จะคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขังพิการให้สามารถใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุข โดยจะต้องบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทอย่างชัดเจน และมีรายละเอียดถึงลักษณะของสิ่งแวดล้อม อุปกรณ์การช่วยเหลือการศึกษา การฝึกอาชีพขึ้นพื้นฐานที่ผู้ต้องขังพิการควรจะได้รับ บัญญัติไว้ในระเบียบของกรมราชทัณฑ์เพื่อให้เรือนจำทุกแห่งที่มีไว้เพื่อคุมขังผู้ต้องขังพิการสามารถรองรับผู้ต้องขังพิการได้

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาถึงหลักการ แนวคิด กฎหมายและมาตรการต่างๆที่จะคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขัง คนพิการ และผู้ต้องขังพิการ โดยศึกษาจากกฎหมายไทยได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ระเบียบกรมราชทัณฑ์ และกฎหมายอื่นๆที่เกี่ยวข้องเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นหลัก โดยทำการค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากตำรา หนังสือ วิทยานิพนธ์ บทความ ผลงานทางวิชาการ เอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมาวิเคราะห์และประเมินเป็นข้อเสนอแนะต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงแนวคิด ทฤษฎี และหลักการทางกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับโทษจำคุก และคนพิการ
2. ทำให้ทราบถึงกฎหมายไทยและต่างประเทศในเรื่องกฎหมายสำหรับผู้ต้องขังพิการ
3. ทำให้ทราบถึงความเหมาะสมของกฎหมายเกี่ยวกับผู้ต้องขังพิการในปัจจุบัน
4. ทำให้ทราบถึงแนวทางพัฒนากฎหมายที่จะส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังพิการ

1.7 นิยามศัพท์ ผู้ต้องขังพิการ

จากนิยามศัพท์คำว่าผู้ต้องขังตาม พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ให้ความหมายของคำว่าผู้ต้องขัง ไว้ว่า “ผู้ต้องขัง” หมายความว่ารวมถึงนักโทษเด็ดขาด คนต้องขัง และคนฝาก โดยผู้ต้องขังที่จะหมายความถึงในงานวิจัยฉบับนี้ จะจำกัดเฉพาะผู้ต้องขังที่อยู่ภายในอำนาจการควบคุมดูแลของกรมราชทัณฑ์เท่านั้น ไม่รวมถึงการขังในอำนาจของหน่วยงานของรัฐอื่น เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือ ศาล

ส่วนความหมายของผู้พิการนั้น เนื่องจากงานวิจัยฉบับนี้ศึกษาเฉพาะผู้ต้องขังที่พิการทางด้านร่างกาย ดังนั้น ความหมายของผู้พิการทางด้านร่างกายจะขอความหมายจากพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 มาตรา 4 แต่จะนำมาใช้เพียงบางส่วนดังนี้

บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความจำเป็นเป็นพิเศษที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือ

ด้านหนึ่งด้านใดเพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป

แบ่งประเภทตามการแบ่งของกองพัฒนาพฤตินิสัย แต่จะหมายความเฉพาะผู้พิการทางด้านร่างกายเท่านั้น จึงมี 3 ประเภท คือ พิจารณาทางการมองเห็น พิจารณาทางการได้ยินหรือการสื่อความหมาย และพิจารณาทางการเคลื่อนไหว

สรุป นิยามศัพท์ของผู้ต้องขังพิการทางด้านร่างกาย คือ นักโทษเด็ดขาด คนต้องขัง และคนฝาก ที่อยู่ภายใต้อำนาจควบคุมดูแลของกรมราชทัณฑ์ โดยมีความพิจารณาดังต่อไปนี้ 1. พิจารณาทางการมองเห็น 2. พิจารณาทางการได้ยินหรือการสื่อความหมาย และ 3. พิจารณาทางการเคลื่อนไหว